

Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i (ZOTÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i (ZOTÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33573>

Öz

Zekâ Oyunlarına Yönelik Tutum Ölçeği (ZOTÖ), bireylerin zekâ oyunlarına karşı geliştirdikleri tutum düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş, üç faktörlü ve 22 maddelik bir ölçektir. Ölçek, Kurupnar ve Aydoğan (2020) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda psikometrik özelliklerinin yeterli olduğu kanıtlanmıştır. ZOTÖ, genel olarak olumlu tutum, olumsuz tutum ve davranışsal öge olmak üzere üç temel boyutta bireylerin eğilimlerini ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Zekâ Oyunları, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), Güvenirlik, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Kurupnar, A., Aydoğan, Y.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **zekâ oyunları**na karşı sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimleri kapsayacak şekilde, geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, zekâ oyunları'nın eğitim ortamlarına entegrasyonu ve bireyler üzerindeki etkilerinin araştırılması gibi alanlarda bilimsel çalışmalara katkı sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında zekâ oyunlarına yönelik tutumlar sistematik olarak inceleyebilecek standart bir araç ihtiyacını karşılamayı hedeflemiştir. Elde edilen sonuçlar, zekâ oyunları'nın popüleritesinin ve eğitimdeki rolünün anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Yapı

Zekâ Oyunlarına Yönelik Tutum Ölçeği (ZOTÖ), kuramsal olarak bireylerin zekâ oyunlarına ilişkin genel tutumların ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçek, 22 madde ve üç alt faktörden oluşmaktadır:

Olumsuz Tutum: Zekâ oyunlarına karşı isteksizlik, sıkılma veya faydasız bulma gibi olumsuz eğilimleri ölçer.

Olumlu Tutum: Zekâ oyunlarına karşı ilgi, faydalı bulma ve destekleme gibi pozitif inançları ölçer.

Davranışsal Öge: Bireyin boş zamanlarında zekâ oyunları oynama veya bu tür etkinliklere katılma gibi fiili davranışsal eğilimlerini ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini de?erlendirmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. Analiz sonuçlar?na göre, modelin veri ile uyumu incelenmi?tir. Elde edilen χ^2/df de?eri 2.45 olarak tespit edilmi? olup, bu de?er iyi bir uyuma i?aret etmektedir.

Modelin uyum indeksleri detayl? olarak incelendi?inde, **RMSEA** (Kök Ortalama Kare Yakla??m Hatas?) de?eri 0.066 olarak bulunmu?tur ki bu, mükemmel uyum olarak kabul edilen bir aral?ktad?r. Di?er uyum indeksleri (NFI=.93, CFI=.96, AGFI=0.85) kabul edilebilir düzeyde uyum sergilerken, GFI (0.88) zay?f bir uyuma sahiptir. Ancak, tüm uyum indekslerinin toplu de?erlendirmesi sonucunda, ölçe?in üç faktörlü yap?s?n?n genel olarak iyi düzeyde bir uyum sergiledi?i sonucuna var?lm??t?r.

Güvenirlik

ZOTÖ'nün iç tutarlıl???n? belirlemek amac?yla **Cronbach Alfa** güvenilirlik katsay?lar? hesaplanm??t?r. Üç faktörlü ve 22 maddelik ölçe?in tamam?na yönelik ula??lan Cronbach Alfa güvenilirlik katsay?s? **.89** olarak belirlenmi?tir.

Alt faktörlerin güvenilirlik katsay?lar? ise ?öyledir: Olumsuz tutum alt faktörü için .86, Olumlu tutum alt faktörü için .89 ve Davran??sal öge alt faktörü için .81. Nunnally (1978) taraf?ndan belirtilen kabul edilebilir güvenilirlik e?i?i olan .70 ve üzeri de?erler göz önüne al?nd???nda, elde edilen tüm Cronbach Alfa de?erleri, ZOTÖ'nün kabul edilebilir seviyede güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?s?sal geçerli?ini test etmek için kullan?lan temel yöntem Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) olmu?tur. DFA, ölçek geli?tirme sürecinde teorik olarak belirlenen üç boyutlu yap?n?n (Olumsuz Tutum, Olumlu Tutum ve Davran??sal Öge) toplanan verilerle ne ölçüde uyumlu oldu?unu istatistiksel olarak do?rulam??t?r.

Modelin uyumuna dair sunulan istatistikler, özellikle χ^2/df de?erinin 3'ün alt?nda olmas? ve RMSEA de?erinin 0.08'in alt?nda olmas?, önerilen üç faktörlü modelin yap?s?sal olarak sa?lam ve geçerli oldu?unu desteklemektedir. Bu analiz, ölçe?in tutarlı bir ?ekilde ölçmek istedi?i psikolojik yap?y? ölçtü?ünü kan?tlamaktadır.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Tutum Ölçe?i)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Öğrenciler ve yetişkinler dahil olabilir, kaynakta spesifik yaş grubu belirtilmemiştir.)

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir (Ancak genellikle eğitim çalışmalarında kullanılmaktadır.)

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada popülasyon detayları makalede yer almaktadır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= Kesinlikle Katılmıyorum - 5= Tamamen Katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

ZOTÖ, Tutum, Ölçek, Eğitim, Psikometri, Attitude.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Abdulhamit Kurupınar

İletişim E-posta Adresi: hamit7406@gmail.com

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Veri sağlanmamıştır.

Kurum E-posta Adresleri: Veri sağlanmamıştır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Kurupınar ve Aydoğan tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Abdulhamit Kurupınar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için izin durumunun yazarla görüşülmesi önerilir.

Kaynaklar

Kurupınar, A. & Aydoğan, Y. (2020). Zekâ Oyunlarına Yönelik Tutum Ölçeğinin (ZOTÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Turkish Studies - Education*, 15(6), 4383-4400. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.46454>

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Ölçeğin orijinal makalesine ResearchGate üzerinden de erişilebilir: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [zeka-oyunlarina-yonelik-tutum-olcegi-zoto-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/wp-content/uploads/2016/05/zeka-oyunlarina-yonelik-tutum-olcegi-zoto-toad.pdf)

Zekâ Oyunlar?na Yönelik Tutum Ölçe?i (ZOTÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Zekâ oyunlar?yla ilgili e?itim almak isterim.

Zekâ oyunlar? ki?ileri sosyalle?tirmez.

Zekâ oyunlar?n?n resmi kurumlarca desteklenmesi gerekti?ini dü?ünüyorum.

Zekâ oyunu oynad???mda çabuk s?k?l?r?m.

Her okulda zekâ oyunlar?n?n oynanaca?? ortam (atölye, bo? s?n?f, oyun alan?, koridor vb.) olmas? gerekti?ini dü?ünüyorum.

Bo? zamanlar?mda çevremdekilerle (arkada?, ö?renci, aile vb.) zekâ oyunlar? oynar?m.

Ba?lad???m bir zekâ oyununu bitiremem.

Derecelendirme: 1= Kesinlikle Kat?lm?yorum-2= Kat?lm?yorum- 3= Karars?z?m- 4= Kat?l?yorum
5= Tamamen Kat?l?yorum